

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Natur og Ungdoms innspill til kommisjonen som skal vurdere pliktsystemet

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til kommisjonen, og vil innledende bemerke et par ting med kommisjonens arbeid:

Disse pliktene handler om våre felles, fornybare fiskeriressurser, og har stor betydning for flere næringsutøvere og lokalsamfunn. Kommisjonen har i sitt mandat fått i oppgave å bl.a. se på samfunnsmessige, juridiske og økonomiske sider ved innstramming, justering og oppheving av leverings-, bearbeidings- og aktivitetspliktene, samt vurdere problemstillinger som vil være aktuelle for sjøsamiske næringsutøving og kultur. Dette er et stort mandat.

Stortinget anmodet regjeringa å sette ned en kommisjon allerede 5. april. Kommisjonen ble satt ned først 24. mai, og mandatet kom på plass 14. juni. Nærings- og fiskeridepartementet annonserte at kommisjonen ba om innspill 12. august, med frist 31. august, mindre enn tre uker med andre ord. Kommisjonens frist for å levere rapport er 1. oktober 2016..

Vi finner det kritikkverdig at man har satt en kort frist for å komme med innspill, og at kommisjonens frist for å levere rapport også er kort. Ideelt sett burde prosessen vært lengre, og gitt berørte lokalsamfunn, samt organisasjoner, lengre tid og større muligheter til å bidra. Vi håper og forventer at kommisjonen vil nøye vurdere innspillene som blir sendt inn ved utarbeidelse til hvordan disse pliktene skal virke i framtida.

Oppsummering av våre innspill

Pliktsystemet handler ikke bare om å levere og bearbeide fisk der fiskerettigheten hører hjemme. Det handler også om vår plikt til å bevare en bærekraftig og miljøvennlig struktur i fiskerinæringa, hvor ungdom også i framtiden kan høste av fellesskapets ressurser.

Natur og Ungdom mener leveringsplikten for trålere i Nord-Norge må opprettholdes, for å bevare mange og spredte foredlingsanlegg i nord. Den miljøvennlige kystfiskeflåten trenger plasser de kan levere fangsten sin, og vi kan ikke svekke den minste kystfiskeflåten som er sentral for rekrutteringen av unge fiskere. Hvis leveringsplikten til trålerne ikke kan overholdes må kvotene overføres til den lokale kystflåten.

Utdypende innspill om betydningen av pliktene

Vi viser også til høringsuttalelse avgitt til NOU 2014:6 - Sjømatindustrien.

Det er bra at kommisjonen skal gjennomgå pliktene ut fra deres intensjon. Om intensjonen bak forpliktelsene ikke oppfylles, burde ikke trålerne ha disse fiskerettighetene. Trålfisken var ment som et supplement til kystflåten landinger slik at landindustrien var sikret råstoff gjennom hele året, da det ble gitt konsesjoner for torsketråling som dispensasjon fra deltakerloven. Denne klare bindingen mellom landindustrien og dens trålere burde etterstrebes, mens den i dag er tilnærmet brutt. Trålerne har gått fra å levere fersk fisk, til å fryse ombord, og gir ikke landindustrien det råstoffet den trenger. Hvilken funksjon har trålerflåten da, som gir den rett til å fiske på felleskapets ressurser?

Leveringsplikten har bidratt til et stabilt antall landingssteder langs kysten. Likevel er det et faktum at trålernes forpliktelser overfor kystsamfunnene over tid har blitt vannet ut. At leveringsplikten ble endret til å være en tilbudsplikt i 2003 var et steg i feil retning fra å oppfylle intensjonene bak pliktene. Politikerne har i stor grad latt trålerne slippe unna forpliktelsene.

I Meld. St. 10 (2015–2016) “En konkurransekraftig sjømatindustri” ble det foreslått at leveringsplikten skulle regionaliseres. Dette vil føre til at det blir lengre avstander mellom landingsstedene. For kystflåten vil det bety store utfordringer med å få levert fisken. Særlig de minste båtene, som ikke kan fryse ned fisk eller reise langt for å levere den. Ikke minst vil matsvinnet øke, ettersom råstoffet ikke kommer raskt på land. Lokale anlegg sikrer i dag fersk, kortreist mat med høy kvalitet. Dette trues av forslaget, som vil føre til få, sentraliserte anlegg. Det var derfor bra Stortinget stemte ned dette forslaget.

Bearbeidingsplikten må beholdes for å sikre lokalprodusert fiskefilet. Pliktene er viktige for at fisken som fanges utenfor kysten av Norge i størst mulig grad skal foredles på norske anlegg, med tanke på tilgang på råstoff og lønnsomhet i landindustrien vår og med tanke på kvalitet på fisken og utslippene fra transport.

Trenden de siste årene har vært at trålerne har investert i fryseteknologi som gjør at man kan fryse ned fisken med en gang den er fanga, framfor å levere ferskt til lokale anlegg. I dag blir mye av fisken trålerne fanger fryst ned ombord, og sendt av gårde til foredling andre steder enn på de lokale mottakene som opprinnelig skulle motta fisken. Å sende fisken til Kina før den går tilbake til norske butikker gir sju ganger så høye CO₂-utslipp som om kystflåten hadde fanget fisken og den hadde blitt foredlet på lokale anlegg langs den norske kysten.

Lang transport eller ombordfrysing av fisken gir dårligere kvalitet på råstoffet. For en konkurransedyktig sjømatindustri i Norge trenger vi lokalt foredlet fisk av høy kvalitet.

Å svekke trålernes plikter vil legge ned lokale anlegg og forverre mulighetene for at kystflåten og de små, mest miljøvennlige båtene, kan lande fisk. Det er i den minste kystfiskeflåten den største rekrutteringa til næringa skjer, og det er denne fiskeflåten som bør styrkes. Grunnlaget for produksjon ved landanlegg svekkes dersom trålerråstoffet blir borte. For de trålerne som ikke leverer lokalt, bør man kreve at kvotene overføres tilbake til

lokalsamfunnene de kom fra, og tildeles unge som vil etablere seg. Det er en gylden mulighet til å styrke rekruttering og gi oss et mer miljøvennlig fiske.

Å svekke trålerne forpliktelser er å svekke det miljøvennlige fisket

Natur og Ungdom mener pliktsystemet bør strammes inn for å legge til rette for lokal bearbeiding av fisk og dermed styrke den miljøvennlige kystflåta.

- **Rekruttering viderefører miljøvennlig fiske:** I dag blir det stadig færre fiskere i Norge, og gjennomsnittsalderen går opp. I den minste kystflåten, hvor det ikke er åpnet for kjøp og salg av strukturkvoter, opplever man derimot stor pågang av ungdom som etablerer seg med egen båt. Grunnen er at de ikke trenger å kjøpe dyr kvote som i andre flåtegrupper. For å holde det miljøvennlige kystfisket i hevd er rekruttering avgjørende. For å sikre rekrutteringa i årene som kommer, bør ikke forslag som svekker den minste kystflåten settes ut i livet.
- **Kystfisket er klimavennlig:** De største båtene i havfiskeflåten fisker i dag med et CO₂-utslipp per fangst som er 4-5 ganger høyere enn på båtene i kystflåten. Fiskerinæringa står i dag for nesten like store utslipp som all innenriks flytrafikk, og av dette står de havgående fiskebåtene for en betydelig del. Norge skal kutte sine klimagassutslipp med 40 % innen 2030, og å legge opp til at fisket skal foregå på færre, større båter med større utslipp er i strid med målet om utslippsreduksjon.
- **Kystfisket er naturvennlig:** Kystbåter bruker passive redskaper som juksa, line og garn, og det gir en skånsom beskatning av fiskebestandene ettersom man er spesialisert på å fange gytemoden fisk i rett størrelse. Havfiskeflåtens bruk av aktive redskaper som trål gir til sammenligning stor bifangst av småfisk. Hvis fisket legges om til å foregå på større båter med aktive redskaper vil dette gi større beskatning av småfisk og resultatet vil bli mindre bestander.

Natur og Ungdom mener utforming av fiskeripolitikk må basere seg på rettferdighet mellom generasjonene. Vi må sikre fiskebestander der vi også i framtida kan høste av et bærekraftig overskudd, samt redusere klimagassutslippene. Vi må også sikre at ungdom kan etablere seg som fiskere og skape fornybare, klimavennlige arbeidsplasser langs hele kysten.

Leveringsplikten og bearbeidingsplikten må håndheves, ikke svekkes. Trålere som ikke oppfyller pliktene må levere kvotene tilbake til kystsamfunn og dermed gi mulighet til etablering for unge fiskere. Vi kan ikke gi trålerne økt fleksibilitet på bekostning av kystflåtens miljøvennlige høsting av havets goder.

Med vennlig hilsen

Gaute Eiterjord
1. nestleder

Therese Hugstmyr Woie
Sentralstyremedlem